

OKUL KADEMELERİNE GÖRE GELİŞİMSEL REHBERLİK

Prof. Dr. Serap NAZLI

-
- Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) tasarlanırken, **eğitim düzeyindeki** öğrencilerin gelişim özelliklerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini ve sorunlarını iyi tanımak gerekir.
 - Farklı eğitim kademelerine göre rehberlik hizmetlerinin genel amaç ve ilkeleri aynı, program ve etkinlikleri farklıdır.

-
- Her kademede öğrencilerin gelişim özellikleri ve gelişim görevleri farklıdır.
 - KGRP bu farklılıkları dikkate alarak tasarlanır.

İlkokulda Gelişimsel PDR

- Tüm çocuklar için *kritik okul* yaşları 5-10 yaş arasındır.
- 6-10 yaşlar çocukların, yetişkin yaşamı için gerekli olan temel bilgilerin, becerilerin ve tutumların kazandırıldığı dönem olarak görülmektedir.

- KGRP'nın yeterlikleri:

1. Kendini anlama ve değerlendirme
2. Başkalarını anlama ve kabul etme
3. Ailenin değerini anlama ve kabul etme
4. Toplum olgusunu anlama
5. Karar verme, amaç belirleme, plan yapma ve yürütme
6. Kendini tehlikelerden koruma ve yaşamı güvenli sürdürme

KGRP’da zaman dağılımı:

- Rehberlik müfredatı %35-45
- Bireysel planlama % 5-10
- Müdahale servisleri %30-40
- Sistem desteği %10-15

-
- Bu kademedede ön plana çıkan müdahaleler:

1. Sınıf rehberliği
2. Ebeveyn-öğretmen konsültasyonu
3. Koordinasyon

KGRP tasarlanırken dikkat edilecekler:

1. 6-12 yaş döneminin gelişim özelliklerini ve gelişim görevlerini dikkate alınmalıdır.
2. Gelişimsel rehberlik programları öğrencilerin kişisel-sosyal, eğitsel ve kariyer gelişimlerini destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır.
3. Bu kademede öğrencilerle grupta yapılabilecek rehberlik etkinlikleri daha yararlı olmaktadır.

-
4. Özellikle çocukları yeni okula başlayan **aileler**, okulla nasıl etkileşime geçecekleri, öğretmenler ve yöneticilerle nasıl işbirliği kuracakları vb. konularda desteğe ihtiyaç duyarlar.
 5. **Riskli** bölgelerde bulunan ilköğretim okullarında 4. sınıftan itibaren önleyici eğitim programlarına yer verilmelidir.

Orta Okulda Gelişimsel PDR

- İlköğretim ikinci kademe, ergenliğin ilk evresine denk gelen dönemi kapsamaktadır.
- Psikolojik danışmanların **öğrenci savunuculuğu** rolü daha fazla beklenilmektedir.
- Bu kademedeki psikolojik danışmanlar **kriz** durumları ile de etkili müdahale edebilmelidir.

KGRP’da zaman dağılımı:

- Rehberlik müfredatı % 25-35
- Bireysel planlama % 15-25
- Müdahale servisleri % 30-40
- Sistem desteği % 10-15

-
- Bu kademede ön plana çıkan müdahaleler:

1. Sınıf rehberliği

2. Psiko-eğitim

3. Bireysel-grupla psikolojik danışma

4. Ebeveyn-öğretmen konsültasyonu

5. Akran yardımcılığı

6. Koordinasyon

KGRP tasarlanırken dikkat edilecekler:

1. Ergenlik döneminin gelişim özelliklerini ve gelişim görevlerini gözden geçirilmelidir.
2. Programın **üç gelişim alanını** (kişisel-sosyal, eğitsel ve kariyer) kapsamasına özen gösterilmelidir.
3. İlköğretim birinci kademe rehberlik programını gözden geçirerek, ikinci kademe programı hazırlanmalıdır. KGRP **ardışık** bir programdır.

-
4. Öğretmenlerin rehberlik programına katılımı ve görevlerini yerine getirmeleri için **konsültasyon** çalışmalarına önem verilmelidir.
 5. Bu kademede de **aile eğitimlerine** özel bir önem verilmelidir.
 6. Gelişimsel rehberlikte **okul kapsamlı etkinlikler** olarak adlandırılan, örneğin kariyer günleri, ortaöğretim kurumlarını ziyaret etme vb. etkinliklere yer verilmelidir.

-
7. Yine bu kademede **akran yardımcılığı** müdahalesine yer verilmelidir.
 8. Yeni kulüplerden birisi **meslekleri tanıtma kulübü**dür.
 9. **Önleyici rehberliğe** önem verilmelidir.

Lisede Gelişimsel PDR

- Ülkemizde ortaöğretim kurumları, ilköğretime göre daha karmaşık ve heterojen yapıdadır.
- Lise türleri dikkate alınmalıdır.
- KGRP lisenin özelliklerine uygun tasarlanmalıdır.

-
- Ortaöğretim türüne göre KGRP’da kişisel-sosyal gelişim ve eğitsel gelişim boyutları benzerlik gösterirken, *kariyer gelişim* boyutu farklılaşmalıdır.
 - KGRP genel liselerde **kariyer planlama** becerileri odaklı olmalıdır.
 - KGRP meslek liselerinde **kariyer uyum** becerisi odaklı olmalıdır.

KGRP’da zaman dağılımı:

- Rehberlik müfredatı % 15-25
- Bireysel planlama % 25-35
- Müdahale servisleri % 25-25
- Sistem desteği % 10-15

-
- Bu kademedede ön plana çıkan müdahaleler:

1. Bireysel-grupla psikolojik danışma
2. Psiko-eğitim
3. Sınıf rehberliği
4. Ebeveyn-öğretmen konsültasyonu
5. Akran yardımcılığı
6. Koordinasyon

KGRP tasarlanırken dikkat edilecekler:

1. **Lise türüne** dikkat edilmeli
2. **Okul kapsamlı etkinlikler** olarak adlandırılan çalışmalara yer verilmelidir.
3. Ortaöğretim kurumlarında KGRP'nın **bireysel planlama** alt öğesine özen gösterilmesi gerekir.
4. Ortaöğretimde **psiko-eğitim** müdahalesi de önem verilmesi gereken müdahalelerden birisidir.

-
5. Ortaöğretimde psikolojik danışmanlarımız **krize müdahale** konusunda kendilerini geliştirmelidir.
 6. **Akran yardımcılığı**, ortaöğretim kurumlarında psikolojik danışmanlarımıza ve öğrencilere destek olan müdahalelerimizden birisidir.
 7. Öğretmenlere yönelik **konsültasyon** programları ile KGRP'na desteklerinin artırılması sağlanabilir.
 8. **Önleyici-beceri** odaklı KGRP tasarlanmasına özen gösterilmelidir.